

GĦAWDEX

STRATEĠIJA KULTURALI REĠJONALI

2022-2027

Werrej

Harsa Ġenerali.....	10	4. Il-Profil Kulturali tar-Reġjun Għawdex ..	23
1. Introduzzjoni	14	4.1. Il-Profil	23
2. Ir-Razzjonal Strateġiku għall-Kultura ...	16	4.2. Sommarju ta' sejbiet ewlenin u osservazzjonijiet fuq Għawdex	25
2.1. Il-funzjonijiet legali u l-eżiti strateġiċi	18	4.3. L-atturi prinċipali u l-partijiet ikkonċernati	25
3. It-Temi Trasversali Ewlenin għall-Kultura madwar il-Gżejjer Maltin .	20	5. It-Temi u l-Prijoritajiet Speċifiċi għar-Reġjun	26
3.1. Il-prijoritajiet komuni għall-kultura madwar is-sitt reġjuni	22	6. L-Azzjonijiet ta' Prijorità għal Żvilupp immexxi mill-Kultura fir-Reġjun Għawdex	32
		7. Konkluzjoni	33
		8. Appendiċi	34

Kelmtejn Qabel

L-Onorevoli Owen Bonnici

Ministru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali

Il-proġett *Provvista ta' Żvilupp ta' Strategija Kulturali u Implimentazzjoni għall-Kunsilli Lokali u Reġjonali* mmexxi mill-Kunsill Malti għall-Arti f'kollaborazzjoni mad-Divizjoni tal-Gvern Lokali u l-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali huwa kisba importanti għall-iżvilupp kulturali f'Malta. Inħossni kburi ninnota li dan il-proġett twettaq b'suċċess bħala parti mill-proġett *Create 2020* b'investiment ta' miljun ewro mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej 2014 – 2020 fil-ħiliet kulturali u kreattivi fis-settur pubbliku Malti.

L-Istrateġija Kulturali Reġjonali huma pass ieħor fl-impenn tal-gvern biex jiddiċentralizza l-attività kulturali u jagħti s-setgħa lil aktar komunitajiet lokali biex imexxu l-iżvilupp kulturali. Barra minn hekk, l-istrateġija jibnu fuq il-kollaborazzjoni mill-aqwa bejn istituzzjonijiet fi hdan il-Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali, b'kontribuzzjonijiet validi minn esperti kulturali u mijiet ta' partijiet ikkonċernati li ħadu sehem fil-proċess.

Il-kultura hija mandat legali vinkolanti kemm għall-Kunsilli Lokali kif ukoll għall-Kunsilli Reġjonali, u permezz tar-riforma riċenti tal-2019, dan ġie msaħħa aktar. Dan kollu ġie mfassal id f'id mal-Kunsilli Lokali u Reġjonali, kemm il-proċess li wassal għat-twaqqif tal-Istrateġija Kulturali Reġjonali, kif ukoll l-ghodod li nġhataw għat-twettiq tagħhom, li huma eżempji tanġibbli ta' governanza parteċipatorja. Riżultat ta' dan, issa r-Reġjuni jistgħu jidentifikaw prijoritajiet kulturali li huma bbażati fuq l-evidenza u adattati għall-identitajiet kulturali uniċi fuq livell lokali, reġjonali u nazzjonali.

L-Istrateġija Kulturali Reġjonali se jiffaċilitaw u jtejbu l-ġestjoni tar-riżorsi tal-infrastruttura kulturali lokali u għalhekk se jżidu l-opportunitajiet għall-kultura u l-kreattività, u jagħmluhom ukoll aktar aċċessibbli.

Jiena kunfidenti li t-taħriġ li nġhata lill-Kunsilli Lokali u Reġjonali kollha se jappoġġja l-istrutturi amministrattivi tal-Gvern Lokali biex iwettqu l-Istrateġija Kulturali Reġjonali. Il-gvern jibqa' impenjat li jappoġġja lill-Kunsilli Reġjonali u l-kollaboraturi tagħhom biex iwettqu dawn l-istrateġiji għax jemmen bis-sħiħ li l-kultura hija komponent essenzjali tal-benesseri tal-komunitajiet tagħna.

Ninkoraġġixxi lill-Kunsilli Reġjonali biex jikkollaboraw bis-sħiħ mal-Kunsill Malti għall-Arti u jsarrfu dawn l-istrateġiji f'azzjonijiet tanġibbli, effettivi u sostenibbli li jħallu impatt pożittiv fuq il-Kunsilli Lokali, l-NGOs, il-prattikanti kreattivi u l-partijiet ikkonċernati oħra li huma involuti fis-setturi kulturali u kreattivi. Il-ġid tal-wirt kulturali, id-diversità tal-komunitajiet tagħna u t-talent eċċezzjonali tal-poplu tagħna huma assi għas-sostenibbiltà tar-reġjuni tagħna. Flimkien, nistgħu nassiguraw li l-iżvilupp tat-talent u tal-udjenza, u l-innovazzjoni tal-patrimonju, stabbiliti bħala t-tliet temi trasversali ta' dawn l-istrateġiji, se jwasslu għal aktar żvilupp kulturali kollaborattiv u mmexxi mill-komunità f'Malta u Għawdex.

L-Onorevoli Alison Zerafa Civelli

Segretarju Parlamentari għall-Gvern Lokali

Minkejja d-daqs diminnuttiv tagħna, Malta għandha ħafna x'toffri, kemm lir-residenti kif ukoll lill-viżitaturi tagħna. L-irħula u l-villaġġi tagħna huma verament uniċi għax huma rikki fil-kultura u l-patrimonju waqt li mdawra bil-Baħar Mediterran. Huwa għalhekk li l-Kunsilli Reġjonali u Lokali tagħna huma verament konxji mill-importanza li rridu npoġġu fuq il-protezzjoni u t-trawwim tal-kultura, il-patrimonju u t-tradizzjonijiet lokali tagħna. Huma dawn flimkien li joħolqu r-ruħ tal-bliet u l-irħula tagħna, tal-ambjent tagħna, u tal-arċipelagu sħiħ tagħna.

Waq li nżidu fil-valur tal-lokalitajiet Maltin, irridu niehdu li nistgħu mill-għarfien espert tagħna waqt li nelevawh biex ninkoraġġixxu lill-Kunsilli Lokali tagħna jużaw it-talenti u l-għarfien tagħhom biex tissaħħa l-istorja lokali, it-tradizzjonijiet u l-użanzi tagħna. B'dan il-mod, nistgħu nippreservaw x'jagħmilna Maltin u nġhadduh lill-ġenerazzjonijiet futuri għal snin sħaħ.

Il-Kunsilli Lokali tagħna huma sors kbir ta' għarfien reġjonali, u huwa għalhekk li huma parti integrali tal-Istrateġija Kulturali Nazzjonali. Huwa biss bil-partiċipazzjoni tagħhom li nistgħu nadattaw għar-realtajiet ta' kuljum tas-sitt reġjuni ta' Malta biex nintegraw il-komunitajiet, il-knisja, il-kumitati, l-organizzazzjonijiet, l-artisti, il-kreattivi, il-klabbs lokali u r-residenti biex flimkien jippromwovu u jstimulaw il-kultura, it-tradizzjonijiet u l-istorja li naqsmu flimkien.

Għalhekk, huwa ta' pjaċir kbir għalija li nħabbar li l-Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali qed jinvesti f'Managers Reġjonali fi hdan il-Kunsilli Reġjonali tagħna bħala riżorsa umana vitali. Barra minn hekk, dawn qed jikkollaboraw mill-qrib

mal-Koordinatur Kulturali Reġjonali tal-Kunsill Malti għall-Arti.

Inħossni ħerqana u eċitata bil-ħsieb li nara attivitajiet kulturali lokali u inizjattivi ta' kwalità għolja, iffaċilitati mill-Kunsilli Lokali tagħna. Fuq kollox, ninkoraġġixxi lir-residenti u l-komunitajiet tagħna biex jipparteċipaw u jiehdu l-opportunità biex jittgħallmu minn dawn l-esperjenzi u jhaddnu t-talent lokali u l-istorja u l-patrimonju tagħna li jagħmluna verament Maltin.

Albert Marshall,
Ċermen Eżekuttiv, Kunsill Malti għall-Arti

Għall-Kunsill Malti għall-Arti (KMA), dan il-proċess ta' tmexxija ta' proġett lejn l-iżvilupp tal-Istrateġija Kulturali Reġjonali kien wieħed intwittiv, u dan filwaqt li kien hemm kollaborazzjoni u għalhekk skambju ta' għarfien mar-rappreżentanti tal-gvern reġjonali u lokali, diversi organizzazzjonijiet, prattikanti kreattivi u partijiet ikkonċernati oħra.

Dan jirrifletti approċċ parteċipatorju għat-twettiq ta' politika kif ukoll enfasi strateġika fuq il-komunitajiet diversi li jsawru l-ekoloġija kulturali u kreattiva ta' Malta. Il-viżjoni u l-istrateġija tal-KMA se jibqgħu iffukati bis-sħiħ fuq it-twettiq tal-Istrateġija Kulturali Reġjonali, waqt li jsostnu l-importanza tagħhom permezz tal-integrazzjoni ta' għanijiet strateġiċi relatati speċifikament skont l-Istrateġija 2025 tal-KMA li tnediet reċentament. Il-proċess konsultattiv, li informa kemm lill-istrateġija msemmija kif ukoll lill-Istrateġija Kulturali Reġjonali, kien strumentali fil-mod li l-Kunsill fittex jillocalizza l-prijoritajiet stabbiliti fil-Politika Kulturali Nazzjonali. Din il-politika hija bbażata fuq il-prinċipji tal-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni u l-Promozzjoni tad-Diversità tal-Espressjonijiet Kulturali tal-UNESCO tal-2005.

Il-kultura għandha rwol ċentrali fil-bini ta' komunitajiet aktar b'saħħithom, sani u koeżivi, waqt li tibqa' integrali għas-soċjetajiet urbani u rurali u katalista għall-iżvilupp sostenibbli. Dan riflless f'numru ta' Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli bħall-Għan 11, li jirreferi direttament għall-ħolqien ta' spazji pubbliċi inklussivi u l-protezzjoni tal-wirt u l-prattiki kulturali. Huwa fi hdan dan il-kuntest li l-KMA stinka lejn it-tfassil ta' dawn l-Istrateġiji Kulturali Reġjonali u ha l-approċċ strateġiku ġenerali

li jappoġġja lis-setturi kulturali u kreattivi fuq livell lokali u reġjonali.

L-iskambju komunitarju u kulturali huwa wieħed mill-pilastri ewlenin li l-KMA kien qed jappoġġja u jiffaċilita permezz ta' diversi inizjattivi strateġiċi u ta' finanzjament. Ix-xogħol huwa kontinwament għaddej biex joħloq possibiltajiet għal spazji kulturali lokali biex iservu bħala postijiet ta' skambju kulturali. Permezz tat-tnedija ta' dawn l-istrateġiji qed jiġi rikonoxxut il-bżonn li jsir aktar biex titrawwem il-baži ta' assi kulturali distinti u diversi ta' kull reġjun f'Malta.

Fis-snin li ġejjin, l-KMA għandu l-intenzjoni li jiżviluppa u jinvesti aktar f'dawn l-oqsma strateġiċi, flimkien ma' oħrajn bħall-intraprenditorija, ir-riċerka, l-internazzjonalizzazzjoni, l-edukazzjoni u l-iżvilupp kulturali. It-trikkib ma' setturi oħra bħal daww tas-saħħa, l-ambjent u l-aspetti soċjali se jingħata aktar prominenza fi twegiba għal urġenzi internazzjonali. Wieħed għandu jirrikonoxxi li fehim sottili tal-assi kulturali lokali huwa kruċjali biex l-KMA jirnexxilu jilhaq u jesplora territorju ġdid. Fid-dawl ta' dan, wieħed jithegġeġ li jara dawn l-istrateġiji jissarrfu f'azzjoni flimkien mar-realizzazzjoni tal-għan strateġiku tal-KMA li jappoġġja l-benesseri kulturali tar-reġjuni Maltin fis-snin li ġejjin.

Natalino Attard,
Direttur Ġenerali għall-Gvern Lokali

Wara l-aħħar proċess tar-Riforma tal-Gvern Lokali, u l-emendi tal-leġiżlazzjoni tal-Gvern Lokali, il-Kunsilli Reġjonali ssaħħitilhom il-baži legali tagħhom u ngħataw aktar responsabbiltajiet importanti, fosthom l-inkluzjoni ta' sett ta' funzjonijiet definiti fl-Att dwar il-Gvern Lokali. Il-kultura hija stabbilita f'dan il-mandat legali ġdid li jagħti s-setgħa lill-Kunsilli Reġjonali biex ikunu strumentali fl-iżvilupp kulturali reġjonali.

L-Istrateġija Kulturali Reġjonali huma maħsuba li jhallu impatt pożittiv fuq l-inizjattivi kulturali mmexxija mill-komunità u l-programmi li jindirizzaw għanijiet ambizzjużi biex jippermettu li-ċittadini kollha li jgħixu Malta u Ghawdex jipparteċipaw b'mod attiv fil-kultura. Waqt li nissalvagwardjaw u nipromwovu l-patrimonju kulturali rikk tagħna, għandna nassiguraw ukoll li l-espressjoni kreattiva hija ffaċilitata u ċelebrata madwar il-komunitajiet diversi.

Dawn l-istrateġiji se jservu bħala qafas għall-Kunsilli Reġjonali biex jikkollaboraw mal-Kunsill Malti għall-Arti u jimplimentaw pjan ambizzjuż li jsaħħaħ programmi eżistenti u joħloq inizjattivi ġodda. L-istrateġiji jfittxu wkoll li jtejbu l-koordinazzjoni bejn Kunsilli Lokali differenti għal inizjattivi kulturali u jiffaċilitaw il-ħolqien ta' opportunitajiet għal kollaborazzjonijiet ġodda ma' artisti, NGOs, istituzzjonijiet kulturali u partijiet ikkonċernati oħra.

Nifrah lill-Kunsilli Reġjonali għall-impenn tagħhom biex jiżviluppaw dawn l-istrateġiji kulturali u niringrazzja lill-Kunsill Malti għall-Arti talli beda dan il-proċess magħna. Aħna nibqgħu impenjati li nappoġġjaw it-twettiq tal-Istrateġija Kulturali Reġjonali permezz ta' mezzi varji, imma wkoll permezz tal-Iskema għal Attivitajiet Kulturali eżistenti u riżorsi oħra li se jiġu allokatu mill-gvern fis-snin li ġejjin.

Mary Ann Cauchi,
Direttur Fondi u Strategija, Kunsill Malti għall-Arti

L-iżvilupp kulturali reġjonali u lokali huwa prijorità ewlenija tal-Kunsill Malti għall-Arti biex jincentivizza u jtejjeb aktar il-valorizzazzjoni ta' forom distinti ta' espressjoni kulturali u kreattiva.

Is-sitt Strategiji Kulturali Reġjonali jiġbru trikkib sostanzjali u objettivi strateġiċi distinti u jipprovdu qafas rikonoxxut għall-kollaboraturi, fosthom l-KMA, biex isostni u jiffaċilita dawn ir-relazzjonijiet. Dawn jippermettu wkoll biex jiprijoritizzaw u jstimulaw aktar il-vitalità kulturali u kreattiva tar-reġjuni u l-lokalitajiet ta' Malta, li jinkludu fost oħrajn il-komunitajiet, il-prattiki, ir-riżorsi u l-infrastruttura tagħhom.

Matul is-snin li ġejjin, l-KMA huwa impenjat biex jappoġġja u jinvolvi ruħu mal-Kunsilli Reġjonali permezz ta' kollaborazzjonijiet mal-Kunsilli Lokali, l-organizzazzjonijiet, il-prattikanti kreattivi u partijiet ikkonċernati oħra, biex l-inizjattivi jitmexxew mill-komunitajiet. Permezz ta' direzzjoni, faċiltar u appoġġ strateġiku, l-impenn tal-KMA huwa rifless f'aktar effiċjenza, aktar riżorsi u l-aħjar użu possibbli tagħhom, u l-mobilizzazzjoni tal-proċessi biex jiġu vvalorizzati aktar l-importanza tal-arti u l-kultura fil-hajja ta' kuljum ta' kulhadd. Il-kollaboraturi involuti f'dan il-proċess huma impenjati jrawmu, jipproteġu u jippromwovu d-diversità tal-espressjoni kulturali, iżidu l-aċċessibbiltà u jincentivizzaw il-partecipazzjoni attiva.

Diġà sar xogħol sinifikanti biex jitqiegħdu l-pedamenti fl-aħħar stadji qabel it-tnedija u sussegwentement it-tweqqif tagħhom. Fost oħrajn, dawn jinkludu it-twaqqif ta' rwoli definiti b'mod wiesa' u strutturi biex jiffaċilitaw il-fehim tas-sisien meħtieġa biex isostnu approċċ partecipattiv. Wara

l-hidma bla waqfien fil-holqien ta' dawn l-istrategiji, proċess kontinwu ta' familjarizzazzjoni intensiva ppermetta lill-KMA jasal għal diversi objettivi strateġiċi generiċi. Dawn huwa primarjament relatati mat-tiswir tal-għarfien, ir-riċerka, it-titjib tal-infrastruttura kulturali, l-iffaċilitar tal-ipprogrammar u l-governanza kulturali lokali u reġjonali, u l-iżvilupp ta' strutturi ta' evalwazzjoni u monitoraġġ kontinwu. Inizjattivi relatati ma' holqien ta' spazji, innovazzjoni soċjali, il-kwalità tal-ambjent u d-disinn urban kreattiv se jkunu ta' prijorità u inċentivizzati. Bl-istess mod, wieħed jista' jiġbed l-attenzjoni biex jeleva l-assi tal-komunità u l-infrastruttura kulturali; jivviżwalizza possibbiltajiet ġodda għal spazji; jgħaqqad komunitajiet; u johlq u jsaħħaħ opportunitajiet għal shubijiet.

It-tweqqif ta' dawn l-istrategiji huwa dipendenti għalkollox mir-rieda u l-motivazzjoni tal-partijiet ikkonċernati kollha li jaħdmu id f'id, jifhmu prijoritajiet u objettivi differenti, jikkollaboraw u jiġu appoġġjati. Il-holqien ta' sitt strateġiji uniċi huwa pass importanti fir-realizzazzjoni li kull reġjun huwa distint u differenti u li l-proċessi inizjali ta' familjarizzazzjoni huma kruċjali biex jiġu mifhuma l-uniċità tal-komunitajiet, u l-isfidi u r-riżorsi tagħhom. It-triq li qed tinfetaħ quddiemna daqskemm hija eċitanti hija ta' sfida, imma l-KMA se jistinka biex ikompli jisma', jifhem u jikkollabora biex isaħħaħ il-pożizzjoni tal-arti u l-kultura fi hdan il-komunitajiet u l-postijiet.

Dr Samuel Azzopardi,
President, Kunsill Reġjonali Għawdex

Għawdex u l-kultura huma sinonimi ta' xulxin. Matul iż-żmien, imxew id f'id. F'Għawdex, il-kultura hija l-atmosfera li kull għodwa nqumu fiha. Hija n-nifs ta' arja friska tagħna.

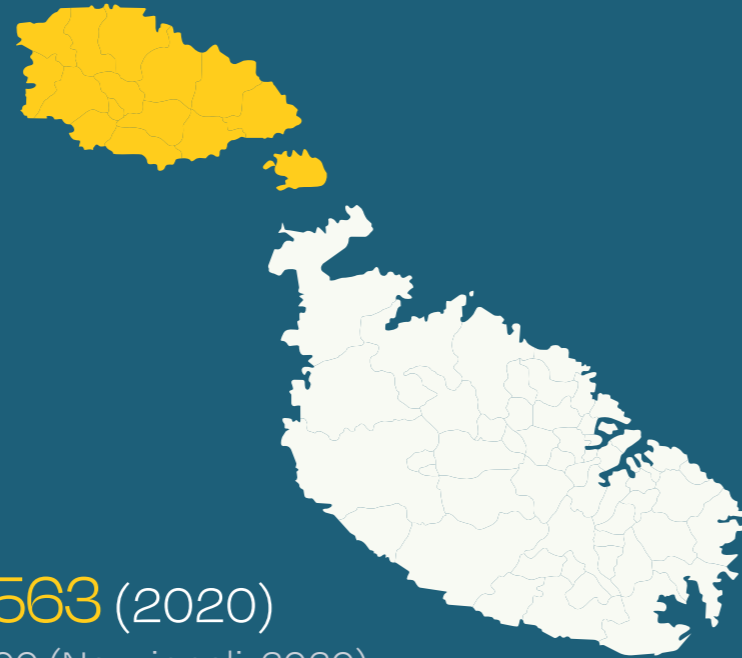
Waqt li Għawdex huwa parti minn Malta, il-gżira għandha l-identità kulturali tagħha, li tilqa' udjenzi kemm lokali kif ukoll internazzjonali. Huwa għalhekk li għall-ewwel darba fl-istorja tagħna, żviluppajna strateġija kulturali ffokata skont ir-reġjun li tissodisfa verament il-htigijiet ta' Għawdex bħala gżira distinta mir-reġjuni l-oħra f'Malta.

L-istrategija tagħna tirrappreżenta l-viżjoni tagħna għas-snin li ġejjin; fl-istess hin aħna konxji biżżejjed li s-suċċess tagħna jiddependi mill-approvazzjoni u l-impenn tagħha fuq firxa wiesgħa. Huwa biss wara li nilhqu dan li nkunu nistgħu naraw lill-arti u l-kultura ta' Għawdex jiffjorixxu b'mod sostenibbli.

L-approċċ tagħna għat-tweqqif tal-istrategija kulturali tagħna huwa wieħed holistiku, bl-ghodda tas-sostenibbiltà u l-kollaborazzjoni maħkuma tajjeb f'idejna. Għal dan l-għan, ninkoraġġixxi lis-sindki, kunsilliera, organizzazzjonijiet kulturali, artisti u residenti Għawdxin biex jadottaw u jitgħallmu aktar dwar l-istrategija tagħna, għax kif turi r-riċerka, is-suċċess tagħna jiddependi minna li nkunu spalla ma' spalla. Il-viżjoni tagħna evolviet biex tkun fuq l-istess linja magħkom, u għalhekk inhegġgukom tagħtu sehemkom fiha. Aghmluha tagħkom, kemm fuq livell personali kif ukoll dak komunitarju.

Il-futur li nivviżwalizza quddiemni huwa wieħed li fih Għawdex jiffjorixxi bħala hub nazzjonali u internazzjonali tal-attività kulturali; għalhekk ejja nibdew dan il-vjaġġ flimkien.

Ħarsa Ġenerali

Daqs tar-Reġjun

67km² (21%)
320km² (Nazżjonali)

Popolazzjoni

31,178 (2008) — **34,563** (2020)
410,926 (Nazżjonali, 2008) 516,100 (Nazżjonali, 2020)

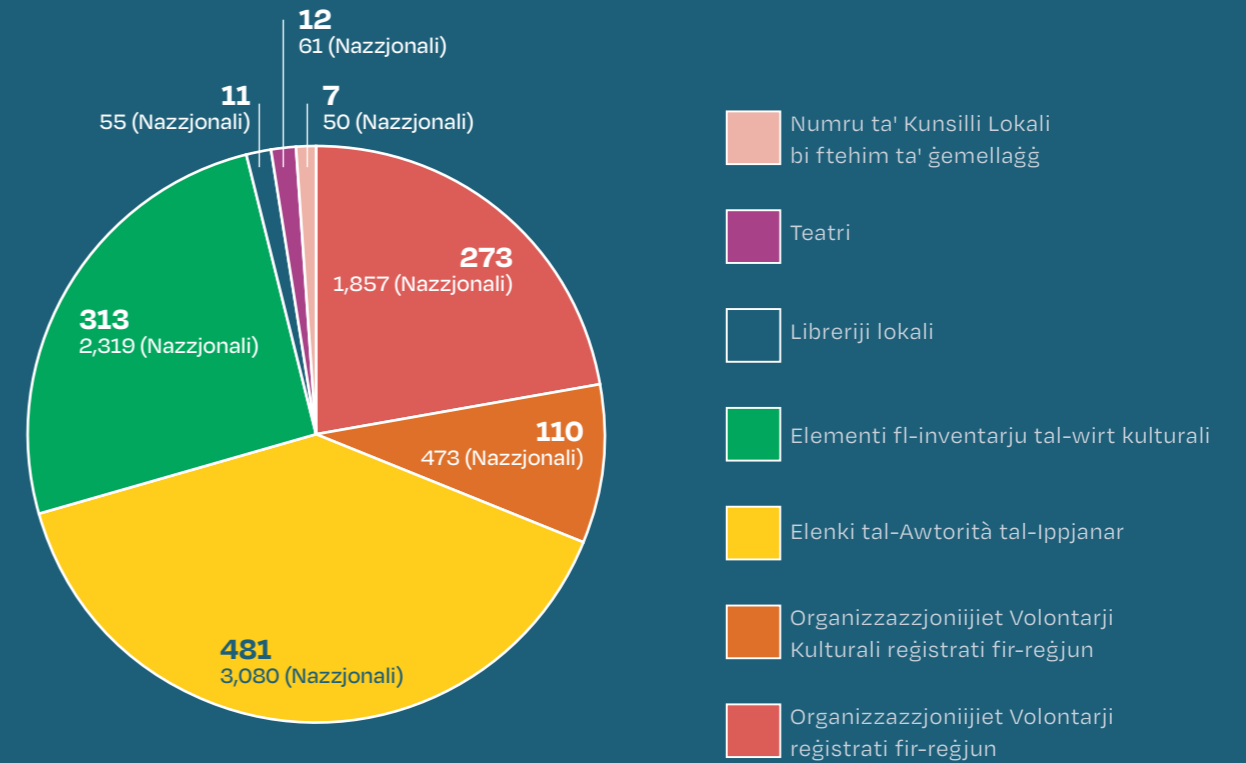
Rata ta' Tkabbir Annwali Komposta tal-Popolazzjoni (CAGR)

0.90%

Lokalitajiet b'Bidliet Sinifikanti

Iż-Żebbuġ **3.4%** Il-Munxar **2%**

Riżorsi Kulturali

Libreriji Reġjonali

Libreriji Reġjonali: **1** | Post: **Ir-Rabat**

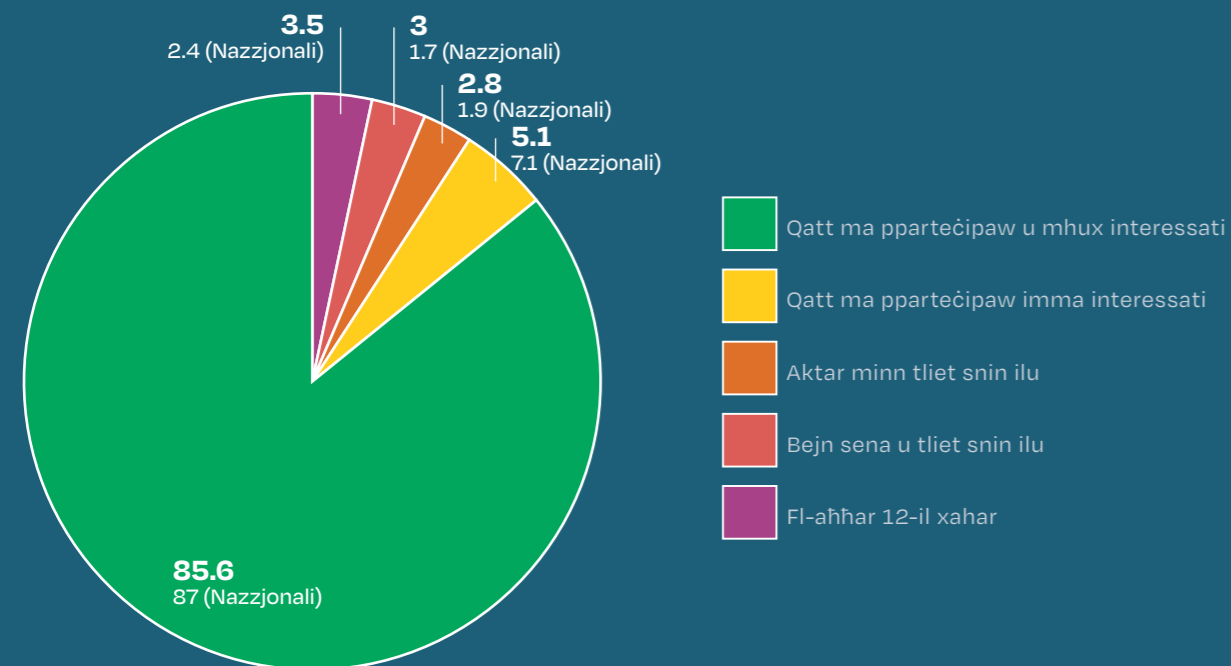
Self ta' Kotba: **128,211**
1,031,868 (Nazżjonali, 2019)

Parteċipazzjoni Kulturali

% tal-popolazzjoni fir-reġjun li tattendi

% tal-popolazzjoni fir-reġjun involuta b'mod attiv fil-festeġġamenti tal-Kunsilli Lokali

Attivitajiet tal-Kunsilli Lokali fir-reġjun (2018)

1. Introduzzjoni

L-istrateġija kulturali għar-Reġjun Għawdex tiġbor it-temi kulturali u l-prijoritajiet l-aktar importanti għar-reġjun mill-2022 'il quddiem. Din l-istrateġija kulturali, l-ewwel waħda għar-reġjun, kienet żviluppata mill-Kunsill Reġjonali, il-Kunsilli Lokali, l-organizzazzjonijiet kulturali nongovernattivi, l-Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi, il-prattikanti kulturali u r-residenti tal-lokalitajiet. Ir-Reġjun Għawdex jinkludi dawn il-lokalitajiet: il-Fontana, Għajnsielem, l-Għarb, l-Għasri, Ta' Kerċem, il-Munxar, in-Nadur, il-Qala, ir-Rabat Għawdex, San Lawrenz, Ta' Sannat, ix-Xagħra, ix-Xewkija u ż-Żebbuġ.

I-proġett *Provvisa ta' Żvilupp u Implimentazzjoni ta' Strateġija Kulturali għall-Kunsilli Lokali u Reġjonali* huwa mmexxi mill-Kunsill Malti għall-Arti f'kollaborazzjoni mad-Divizjoni tal-Gvern Lokali u l-Assoċjazzjoni Kunsilli Lokali Malta. Dan jifforma parti mill-proġett ESF.04.079 bl-isem Create 2020: Ninvestu fil-hiliet ta' kapaċità kulturali u kreattivi fis-settur pubbliku ta' Malta finanzjat mill-Fond Soċjali Ewropew Programm Operazzjonali II – Il-fondi strutturali u ta' investiment Ewropej 2014 – 2020 *Ninvestu fir-riżorsi umani sabiex noħolqu aktar opportunitajiet filwaqt li nippromwovu t-tiżni tas-soċjetà*. Ir-rata ta' konfinanzjament ta' dan il-proġett hija 80% fondi tal-UE u 20% fondi nazzjonali.

Din l-istrateġija:

- Tesplora u tkejjel il-bażi tal-assi għall-kultura fir-Reġjun Għawdex.
- Tippromwovi sommarju tal-assi kulturali ewlenin tar-reġjun, tal-irwol distintiv li għandha l-kultura, tanalizza n-nuqqasijiet, u tirrakkomanda bini u tiżni ta' kapaċitajiet biex il-kultura tiegħu rwol ewlieni fl-iżvilupp tar-reġjun.
- Tressaq każ strateġiku għall-kultura – bħala ingredjent vitali għas-soċjetà ċivili, għal tkabbir inklussiv, u approċċi sostenibbli għall-komunità u l-lokalità.
- Tippromwovi opportunitajiet għall-kollaborazzjoni u punt ta' riferiment mar-reġjuni madwar l-Ewropa – biex ir-reġjun jista' jkun kemm pijunier kif ukoll

imsieheb ta' żvilupp immexxi mill-kultura bl-aħjar prattika.

Ir-riċerka li hija l-pedament ta' din l-istrateġija involviet konsultazzjoni kwalitattiva estensiva biex tfassal u tifhem l-assi kulturali tar-reġjun. Dan inkluda analiżi dokumentattiva tal-assi kulturali, stħarriġ, u perjodu ta' diskussjoni kritika u konsultazzjoni li pprovdew sett ta' perspettivi friski fuq l-irwol li tista' tiegħu l-kultura fit-tiswir tar-reġjuni tal-Gżejjer Maltin. L-istrateġija tirrikonoxxi l-kontribuzzjoni ta' valur li l-kultura diġà tagħti lir-reġjuni differenti, imma tenfasizza l-potenzjal f'impenn u żvilupp usa' li jistgħu jipprovdu futur aħjar għal kulhadd.

L-għan ġenerali ta' din l-istrateġija huwa li jagħmel is-sitt reġjuni tal-Gżejjer Maltin aktar dinamiċi, aktar miftuħa, aktar distinti, postijiet aktar pjaċevoli biex tkun fihom, juża l-poter tal-kultura biex jibni komunitajiet aktar b'saħħithom, aktar sani u aktar koeżivi, li jiddiversifika u jsaħħaħ l-ekonomija, jagħti haġja mill-ġdid lill-patrimonju Malti u jgħin jindirizza l-isfidi soċjali u ekonomiċi li l-Gżejjer Maltin jiffaċċaw. Għall-għanijiet ta' din l-istrateġija, il-kultura hija definita fl-aktar sens usa' b'mod li tħaddan l-identitajiet u l-komunitajiet tagħna, il-wirt kulturali tagħna, il-mużewijiet, is-swali lokali tal-mużika, it-teatri, il-libreriji, il-festivals, il-festi, l-avvenimenti u l-prattikanti kulturali – l-artisti, il-makers, il-performers, il-mużiċisti, il-kittieba u dawk kollha fil-firxa wiesgħa ta' talenti kreattivi.

Dances for Gozo - A Double Bill ta' ŻFINMALTA. Ir-Rabat, Għawdex, 2021. Ritrat ta' CVC Media grazzi lill-Ministeru għal Għawdex

Biex tgħin tiegħu kemm tista' mill-valur u l-influenza tal-kultura madwar Malta u Għawdex u biex tiżgura li l-poter tal-kultura huwa utilizzat biex jindirizza l-isfidi soċjali u ekonomiċi reġjonali, din l-istrateġija għandha l-għan li:

- Trawwem għarfien aħjar tal-irwol u l-valur tal-kultura, li tibni fuq punti eżistenti b'saħħithom u tippromwovi whud emerġenti.
- Tippromwovi investiment kulturali ekwu biex kulhadd jibbenefika minnu u jaċċessa l-kultura, irrispettivament mill-età, il-generu, l-etniċità u elementi oħra ta' diversità.
- Tixpruna tiġdid tal-assi tal-wirt kulturali – kemm dawk mibnija kif ukoll dawk "intangibbli" – li jinkludu l-knejjes, il-każini tal-baned, il-festi u l-festivals.
- Tinvesti f'komunitajiet aktar impenjati, aktar attivi, aktar b'saħħithom, u aktar kuntenti fejn il-partecipazzjoni attiva tal-kbar u ż-żgħar f'attivitajiet kulturali diversi tkun in-norma.
- Tippromwovi u tappoġġja kultura ta' għajxien b'saħħtu u l-benesseri fi hdan il-komunitajiet tagħna.
- Tiffaċilita t-tkabbir professjonali u s-sostenibbiltà tal-artisti, in-negozji kreattivi u

l-organizzazzjonijiet li jikbru b'mod li jilhqqu udjenzi u swieq godda u akbar, u li taċċessa talent aktar divers u rappreżentattiv tar-reġjun.

- Taċċessa talent aktar divers u rappreżentattiv tar-reġjun.
- Issaħħaħ l-ekonomija kulturali biex iżżid il-valur fuq l-ekonomija ġenerali billi tikkontribwixxi lejha l-industriji kreattivi, it-turiżmu, is-settur diġitali u x-xjenza.
- Ittejjeb l-identità u l-esperjenza reġjonali, tagħmilhom aktar dinamiċi, distinti u postijiet pjaċevoli biex tkun fihom.

2. Ir-Razzjonal Strategiku għall-Kultura

Il-UNESCO (2005)¹ targumenta li t-tqegħid tal-kultura fil-qalba tal-istrateġiji tagħna huwa kemm l-azzjoni li tippermetti żvilupp sostenibbli kif ukoll mezz b'saħħtu li jixpruna l-kisba tagħha.

Il-UNESCO tafterma li:

- Il-kultura, li tinkludi b'mod sħiħ il-patrimonju (tangibbli u intangibbli) u l-industriji kreattivi, għandha rwol kritiku fis-soċjetajiet urbani u rurali u hija integrali għall-identità tagħhom waqt li ssejjes id-dinamiżmu tagħhom.
- L-industriji kulturali u kreattivi jistgħu jkunu katalisti vitali għall-iżvilupp u t-tiġdid għax jipprovdu aċċess għax-xogħol, jintroduċu enerġija kontemporanja, itejbu l-identità ta' soċjetà u jgħinu johlqu postijiet aktar attraenti fejn tgħix, taħdem, tinvesti u żżur.
- Politika urbana u kulturali msejsa fuq il-patrimonju tikkontribwixxi wkoll għall-mitigazzjoni u l-adattament fil-bidla fil-klima, minhabba li l-konservazzjoni tal-istruttura eżistenti (mibnija fuq tekniċi tradizzjonali, materja u hliet lokali) tirrispetta aktar l-ambjent mit-tkissir u l-bini mill-ġdid tagħha.

Bl-istess mod, il-Kummissjoni Ewropea² tistabbilixxi l-irwol essenzjali li l-kultura għandha fl-iżvilupp lokali, partikolarment fit-tnaqqis ta' distakk fl-opportunitajiet bejn partijiet differenti tal-Ewropa. L-Unjoni Ewropea hija:

fundamentalment proġett politiku u kulturali msejjes fuq valuri umanisti b'saħħithom. Il-fatt hu li n-nisġa tal-istorja Ewropea, id-diversità rikka tal-kultura Ewropea u r-riservi ta' kreattività Ewropea huma wħud mill-aktar karti importanti li nżommu f'idejna meta niġu għall-bini ta' futur Ewropew sinjur. Huwa b'ideat ġodda, kuncetti ġodda u proġetti ġodda li nistgħu nqumu għall-okkażjoni biex naghmlu l-futur tagħna realtà. U huwa għalhekk li l-Kummissjoni Ewropea tiddefendi Ewropa li tinvesti fil-kultura, fl-edukazzjoni, fir-riċerka u fl-innovazzjoni. Dawn huma investimenti fit-tkabbir, impjegji u koeżjoni soċjali tal-ġejjieni.

A New Narrative for Europe (KESE, 2013)

Kull reġjun tal-Gżejjer Maltin għandu bażi ta' assi kulturali distintiva u diversa. Ir-reġjuni kollha għandhom xenarju b'saħħtu ta' wirt kulturali, hafna drabi konċettwalizzati f'termini ta' binjiet storiċi, festi, każini tal-baned u approċċi tradizzjonali għall-mużika, is-snaġġa, l-agrikoltura u l-kċina. Dawn il-kulturi huma hafna drabi marbuta ma' postijiet speċifiċi – villaġġi, irhula, saħansitra ma' nhawi. Permezz tal-baži tat-talenti tal-poplu, l-enerġija tal-komunitajiet u permezz ta' perspettivi friski li popolazzjoni dejjem aktar diversa għib magħha, kull reġjun għandu xenarju kulturali affaxxinanti u f'xi każijiet kontemporanjament dinamiku. Issa l-opportunità hija li nirrikonoxxu u niċċelebraw dawn l-assi kulturali, li nkunu onesti u miftuħa fuq id-distakki u l-isfidi li għandna, u li niżviluppaw proċess strategiku li fih il-kultura jista' jkollha rwol ewlieni fil-futur soċjali, ekonomiku, u ambjentali tar-reġjuni tal-Gżejjer Maltin.

1 Convention for the Protection and Promotion of a Diversity of Cultural Expressions (UNESCO, 2005). Ara t-test shih: <https://en.unesco.org/creativity/convention>.

2 A New Narrative for Europe - The EESC resolution on the Conference on the Future of Europe (Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, 2021). Ara t-test shih: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/new-narrative-europe-eesc-resolution-conference-future-europe>

Festival Internazzjonali tat-Tajr u r-Riħ. L-Għarb. Ritratt ta' Daniel Cilla

2.1. Il-funzjonijiet legali u l-eżiti strateġiċi

Din l-istrateġija tirrifletti l-funzjonijiet tal-Kunsilli Reġjonali kif deskritt fl-Att dwar il-Gvern Lokali (ATT Nru XIV tal-2019).

Il-funzjoni legali	L-eżitu ġenerali fil-qasam tal-kultura identifikat fl-istrateġija
L-aspett soċjali, li jinkludi riċerka u evalwazzjoni tal-impatt soċjali. Dan ir-rapport għandu jinkludi fl-ewwel sena ta' kull leġiżlatura.	Din l-istrateġija hija bbażata fuq l-evidenza miġbura mir-riċerka estensiva kwalitattiva u kwantitattiva li saret bħala parti mill-proċess. Il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni huma integrati bħala eżitu tal-istrateġija.
L-ghoti ta' għajna lill-Kunsilli Lokali fi hdan ir-reġjun, liema għajna tinkludi l-provvista ta' servizzi professjonali li għandhom x'jaqsmu mas-is-setturi ambjentali, soċjali, kulturali, turistiċi u l-informatika.	Għajna mir-reġjun fil-qasam tal-kultura hija mniżżla fir-riżultati tanġibbli tal-istrateġija, li tipprijoritizza l-irwol tar-reġjun bħala faċilitatur tal-iżvilupp kulturali.
L-ghoti ta' għajna lill-Kunsilli Lokali fi hdan ir-reġjun biex tgħinhom jibbenefikaw minn fondi tal-Unjoni Ewropea u jmessu b'suċċess programmi li huma ffinanzjati mill-Unjoni Ewropea.	L-għanijiet imressqa f'dan id-dokument jistgħu jservu bħala bażi strateġika għall-identifikazzjoni tal-proġetti kulturali li jistgħu jiġu kofinanzjati mill-programmi tal-Unjoni Ewropea.
Il-koordinazzjoni ma' Kunsilli Lokali f'attivitajiet u inizjattivi sportivi u fiżiċi, inkluż dawk li għandhom x'jaqsmu mal-benesseri.	Il-kultura bħala inċentiv għall-attività fiżika u l-benesseri taċ-ċittadini ġiet integrata fl-istrateġija bħala riżultat tanġibbli.
Il-koordinazzjoni ma' ministeri, dipartimenti u entitajiet governattivi li jiffaċilitaw ix-xogħol tal-Kunsilli Lokali.	L-istrateġija ssejjah għal kollaborazzjoni mill-qrib bejn il-ministeru responsabbli mill-kultura, il-Kunsill Malti għall-Arti u l-Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi sabiex tiżgura suċċess.
Li jagħtu opinjoni rigward il-Pjan Lokali li se tkun meħmuża mar-rapport imressaq lill-Kamra.	Is-sostenibbiltà urbana u rurali permezz tal-kultura u l-protezzjoni tal-patrimonju kulturali huma identifikati bħala komponenti strateġiċi ewlenin li jimpattaw il-Pjanijiet Lokali.
Il-preparazzjoni ta' Pjan ta' Hidma annwali li jidentifika ir-riżorsi finanzjarji u umani li r-reġjun għandu bżonn.	It-tweġġiq tal-istrateġija hija meħmuża mal-Pjanijiet ta' Azzjoni annwali mwettqa mir-reġjun u l-Kunsilli Lokali fi hdan ir-reġjun.

Leone Goes Pop. Teatru tal-Opra Aurora, 2022. Ritrat ta' David Agius minn Hush Studios

2.1.1. L-irwol tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali

L-istrateġija tikkunsidra l-obbligu legali tal-Kunsilli Reġjonali li jipprovdu lill-Kunsilli Lokali b'għajna biex jindirizzaw il-funzjonijiet kulturali tagħhom kif deskritt fl-Att dwar il-Gvern Lokali, jiġifieri li:

- Jipprovdu għat-twaqqif, iż-żamma u l-manutenzjoni taċ-ċentri kulturali.
- Jamministraw libreriji lokali bħala parti minn skema nazzjonali u jassiguraw li huma aċċessibbli kemm jista' jkun għal kulhadd.
- Jissalvagwardjaw l-identità lokali u jieħdu l-miżuri neċessarji biex jissalvagwardjaw il-patrimonju storiku u kulturali, it-tradizzjonijiet u l-folklor.
- Jestendu l-għajna lill-artisti fil-lokalità tagħhom biex jgħinuhom jiżviluppaw it-talenti tagħhom.
- Jorganizzaw attivitajiet kulturali li jipromwovu l-lokalità b'kwalunkwe mod possibbli.
- Jipromwovu l-kunċett ta' taġlim matul il-ħajja mar-residenti kollha, partikolarment mal-adulti u l-anzjani, billi jiprovdu opportunitajiet ta' taġlim matul il-ħajja fil-lokalità.

Waqf li l-benesseri, is-sostenibbiltà u d-deċentralizzazzjoni ġew aktar viżibbli fil-*Politika Kulturali Nazzjonali (PKN) 2021* (Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u Gvern Lokali, 2021), l-irwol ta' tmexxija tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali f'dan il-proċess se jsir saħansitra aktar importanti.

Il-PKN 2021 tiddikjara li l-mandat kulturali tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali se jitwessa' biex jinkludi tmexxija mtejbja tar-riżorsi għall-infrastruttura kulturali lokali u l-wirt kulturali u inizjattivi għal innovazzjoni kulturali u impenn fi hdan il-komunità (Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u Gvern Lokali, 2021). Il-PKN tirrikonoxxi l-bżonn li timplimenta Strateġija Kulturali Reġjonali permezz ta' introduzzjoni ta' proċeduri amministrattivi koerenti għall-ġestjoni u l-koġestjoni ta' avvenimenti kulturali u programmi edukattivi. Dawn jinkludu programmi ta' taġlim matul il-ħajja li jirriflettu l-bżonnijiet tal-komunità, li jikkunsidraw il-bidliet fid-demografija u l-popolazzjoni f'reġjuni differenti f'dawn l-aħħar ftit snin. F'reġjuni b'koncentrazzjoni għolja ta' residenti mhux Maltin, il-Kunsilli Reġjonali għandhom speċifikament johlqu programmi li huma mfassla

eżattament għal din il-bidla bil-ghan li jintegraw lir-residenti kollha fi hdan ir-reġjuni.

Minkejja l-karatteristiċi distinti tar-reġjuni, il-PKN 2021 tappoġġja wkoll miżuri għal kollaborazzjoni u networking bejn ir-reġjuni fit-tfassil tal-programmi kulturali tagħhom, il-ġestjoni tagħhom tal-wirt kulturali, il-kontribuzzjoni tagħhom fir-restawr tal-faċċati u l-isforzi tagħhom għal ġestjoni sostenibbli tal-ambjent kulturali.

Din l-istrateġija tibni fuq il-prijoritajiet nazzjonali li jinkludu titjib tal-aċċess kulturali u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini, tappoġġja d-diversità kulturali u l-integrazzjoni u tibni shubijiet ġodda bejn istituzzjonijiet kulturali pubbliċi, reġjuni u NGOs kulturali billi tindirizza miżuri strateġiċi li jitrattaw l-isfidi speċifiċi, li jidentifikaw ukoll il-punti b'saħħithom u l-elementi uniċi tal-lokalitajiet fi hdan ir-reġjun li jistgħu jitpoġġew fil-vevtrina. Il-PKN tirrifletti wkoll fuq kif il-kultura u l-arti jistgħu jwieżnu, jappoġġjaw u jsostnu attivitajiet speċifika fit-turizmu lokali, l-educazzjoni, l-ekonomija u s-saħħa.

Ir-reġjuni jistgħu, permezz ta' approċċ koordinat u ambizzjuż għal shubija u investment, jiġu mogħnija permezz ta' bini fuq l-assi kulturali tagħhom, isaħħu s-shubijiet, jiżviluppaw kapaċità fl-għarfien u l-hiliet, jipplanaw proġetti għat-tul taż-żmien, u jinkoraġġixxu tipi ġodda ta' kultura li jiffjorixxu biex it-tradizzjoni u l-innovazzjoni jkunu jistgħu jimxu id f'id.

Il-Kunsilli Reġjonali, permezz tal-ispirazzjoni mill-għarfien u l-esperjenzi ta' nies li jaħdmu bla heda għal-lokalitajiet u l-evidenza b'saħħitha li harġet mir-riċerka, huma fdati li jippermettu l-iżvilupp kulturali fir-reġjun permezz tal-qafas strateġiku u riżorsi oħra li jistgħu jiġu meħjuna fuq livell kemm nazzjonali kif ukoll Ewropew. Din l-istrateġija hija mfassla fuq tliet temi trasversali li huma komuni għar-reġjuni kollha u tintroduċi wkoll priyoritajiet għal kull reġjun.

3. It-Temi Trasversali Ewlenin għall-Kultura madwar il-Gżejjer Maltin

Din l-istrategija hija mfassla fuq tliet temi trasversali komuni għar-reġjuni kollha u tintroduċi prijoritajiet speċifiċi għal dan ir-reġjun.

Matul l-analiżi tal-assi kulturali, l-opportunitajiet u l-isfidi kulturali ta' kull reġjun mis-sitta li jagħmlu parti minn dan il-programm ġenerali ta' riċerka, haġġ fid-deher sett ta' tliet temi komuni bejniethom, jew aħjar 'trasversali'. It-temi jirriflettu realtà komuni ta' żvilupp għall-Gżejjer Maltin bħala nazzjon relattivament żgħir li għandu patrimonju mill-aktar għani x'joffri u bi sfidi sinifikanti ta' kapaċità, shubija u investiment. It-temi huma introdotti fil-paġni li ġejjin.

Tema Numru 1: L-iżvilupp tat-talent

Ir-reġjuni tal-Gżejjer Maltin huma mimlija b'talent kulturali u kreattiv, bil-poplu jkun ir-riżorsa kulturali ewlenija tan-nazzjon. Pereżempju, jeżisti għarfien espert f'firxa ta' forum kulturali tradizzjonali, inkluż l-arti u l-prestazzjonijiet li jingħataw marbuta mal-karnival, il-każini tal-baned, u l-firxa enormi ta' festivals u avvenimenti. Hemm memorji kulturali, riti u ritwali distinti li jqanqlu l-immaġinazzjoni popolari u jimmobilizzaw varjetà wiesgħa ta' attivitajiet kulturali.

Barra minn hekk, kull reġjun għandu taħlita ta' qawwiet uniċi espressi fil-hiliet, l-attivitajiet u l-aspirazzjonijiet tal-poplu. Madankollu, għadna m'aħniex insarrfu l-potenzjal sħiħ tal-firxa ta' talenti kreattivi. Hawn wisq nies li jsibuha diffiċli jibnu karriera sostenibbli fil-kultura. Jeżistu limiti serji ta' kapaċità għall-organizzazzjonijiet kulturali, b'ħafna minnhom ibatu biex ilaħħqu mal-ispejjeż u jikbru sostenibbilment. Komunitajiet emergenti minn partijiet differenti tad-dinja għadhom ma sabux pjattaforma biex jesprimu l-kultura tagħhom u jikkontribwixxu għal fużjoni dejjem tikber ta' tradizzjonijiet kulturali madwar ir-reġjuni.

Din it-tema hija dwar il-bini ta' kapaċità, ħiliet u shubijiet fi hdan il-baži ta' talent kulturali. L-intenzjoni tagħha hija li timmobilizza l-forza tax-xogħol kulturali fejn ħafna aktar nies huma attivi johlqu l-kultura – kemm professjonalment kif ukoll bħala parti ċentrali f'ħajjithom. Din it-tema tfittex li tassigura li s-settur kulturali jkun miftuħ għal kulhadd u jsarraf bl-aqwa mod possibbli l-ideat, l-aspirazzjonijiet, l-enerġiji u l-hiliet ta' popolazzjoni li qed issir dejjem aktar diversa. Din it-tema tipprijoritizza l-iżvilupp ta' programmi u l-infrastruttura li tipprovdi kundizzjonijiet li jippermettu lit-talent jiffjorixxi. Dan jinkludi l-introduzzjoni ta' edukazzjoni kulturali u tal-arti; l-iżvilupp ta' ħiliet speċjalisti kulturali, appoġġ għall-ġestjoni u l-intraprenditorija; u, l-koordinazzjoni ta' ċentri kulturali, networks, u attivitajiet ta' shubija li jibnu viżibbiltà, vuċi u fiduċja madwar is-settur kulturali.

Tema Numru 2: L-involvement tal-udjenza

Il-kultura hija stil ta' ħajja għall-poplu tal-Gżejjer Maltin. Meta mqabbla ma' ħafna partijiet tal-Ewropa, il-livell ta' parteċipazzjoni f'avvenimenti kulturali, bħall-festi u ċ-ċelebrazzjonijiet tal-karnival, huwa għoli. Għal ħafna, il-parteċipazzjoni f'avvenimenti kulturali (u l-preparazzjoni tagħhom) hija parti mill-istil ta' ħajjithom. Madankollu, lil hinn minn firxa relattivament dejqa ta' attivitajiet kulturali, l-udjenzi għadhom emergenti. Jeżisti nuqqas ta' parteċipazzjoni attiva f'attivitajiet kulturali u xi drabi n-nisa jhossuhom esklużi minn avvenimenti li huma mmexxija b'mod predominanti mill-irġiel. Komunitajiet ta' minoranzi etniċi u persuni b'diżabbiltà jesperjenzaw sens ġenerali ta' esklużjoni minn parteċipazzjoni attiva fil-forom kulturali kollha. Jista' jsir ħafna aktar biex jinbnew udjenzi attivi li huma interkulturali u interġenerazzjonali li jhossuhom jistgħu jikkontribwixxu għall-mod li l-kultura hija preżentata, promossa u programmata.

Din it-tema tiffoka fuq it-tishiħ ta' udjenzi attivi u diversi għal varjetà ta' forom kulturali madwar kull reġjun. It-tema tipprijoritizza l-inklużjoni soċjali bħala prinċipju għal sistema kulturali dinamika u responsabbli. Tinkoraġġixxi organizzazzjonijiet kulturali u NGOs biex jaħdmu fi shubija biex jifirxu l-offerta kulturali, biex jevitaw hbit tal-istess dati fil-programmi kulturali u biex tinkoraġġixxi koordinazzjoni ta' programmi u l-komunikazzjoni tagħhom. Tappoġġja tlaqqiġ ta' attivitajiet, bħal sistemi komuni ta' promozzjoni u biljetti, approċċi koordinati għall-involvement ta' udjenza fost komunitajiet li mhumiex involuti b'mod adegwat u timmira għal interventi li jinkoraġġixxu turizmu kulturali, li fih it-turist huwa membru attiv tal-udjenza aktar milli spettatur fil-periferija tal-attività.

Tema Numru 3: Innovazzjoni tal-wirt storiku

Ir-reġjuni tal-Gżejjer Maltin għandhom storja magħmula minn diversi saffi, b'kull wiehed minnhom magħġun mill-poplu li għex fil-gżejjer f'dak iż-żmien, u li johlq sens distint ta' identità u post. Il-wirt storiku tal-Gżejjer Maltin jiġbor firxa sorprendenti ta' assi kulturali tanġibbli u intanġibbli: il-ġid ta' tempji antiki, ċittadelli, knejjes u katidrali, xelters tat-Tieni Gwerra Dinjija, toroq mill-isbaħ u pjazez ħajjin li huma animati b'festivals, mużika u avvenimenti li johlqu l-memorji. Ħafna mill-enerġija, ir-riżorsi u l-prijoritajiet għall-kultura ffokaw fuq il-protezzjoni u r-restawr ta' assi ta' wirt storiku tanġibbli, li huwa vitali jekk il-pajjiż irid jibqa' jkun gawhra fil-Mediterran. Għandu jiġi żgurat li l-iżvilupp bla rażan ma jikkompromettix is-saħħa tal-wirt storiku Malti, u li t-turizmu kulturali jkun utilizzat biex ikollu rwol fil-preservazzjoni u s-sostenibbiltà ta' dak li joffri l-wirt storiku. Madankollu, xi drabi, l-attenzjoni partikolari fuq il-protezzjoni llimita l-potenzjal tal-innovazzjoni

tal-wirt storiku – li permezz tiegħu assi tal-wirt storiku jingħataw ħajja ġdida u jitqiesu b'mod ġdid bħala spazji, pjattaformi jew forum oħra għal użu kontemporanju fejn narrattivi differenti jiġu espressi b'mod li jpoġġu l-futur bħala tluq mill-passat.

Din it-tema tiffoka fuq il-patrimonju bħala riżorsa għal żvilupp kulturali kontemporanju u innovazzjoni. Huwa hawnhekk fejn l-organizzazzjonijiet kulturali u l-udjenzi tagħhom jieħdu rwol attiv biex jinvolvu ruħhom mal-passat u jmexxu 'l quddiem possibbiltajiet għall-futur. Huwa hawnhekk fejn shubijiet ġodda jiżviluppaw biex jikkonservaw lill-wirt storiku u jutilizzaw b'mod ġdid permezz ta' produzzjoni attiva ta' tipi ġodda ta' attivitajiet kulturali minn popolazzjoni li qed tinbidel. Huwa hawnhekk fejn it-turizmu kulturali u l-industrija kreattiva jistgħu jgħinu jiġġeneraw dħul ġdid li jista' jerġa' jiġi investit fl-iżvilupp tal-wirt storiku.

Għal kull waħda mit-tliet temi trasversali, ir-reġjun għandu sett ta' prijoritajiet strateġiċi distinti. Dawn huma introdotti fil-paġni li ġejjin.

3.1. Il-prijoritajiet komuni għall-kultura madwar is-sitt reġjuni

Kull tema trasversali hija marbuta ma' hames prijoritajiet ewlenin:

Tressiq tal-komunitajiet rurali u rħula żgħar

Tressiq tal-komunitajiet rurali u rħula żgħar biex jibnu rabtiet kulturali aktar b'saħħithom u l-kampanja titwassal fil-belt u l-belt titwassal fil-kampanja. Huwa vitali li l-komunitajiet huma konessi kemm internament kif ukoll esternament, b'opportunitajiet

għall-membri tal-komunitajiet biex jipparteċipaw f'firxa ta' attivitajiet kulturali u jidhlu fi skambju u joħolqu flimkien kulturi ġodda li jtejbju l-benesseri u jiffaċilitaw sens aktar b'saħħtu tal-post.

Bini tal-kapaċità fl-infrastruttura kulturali u għal organizzazzjonijiet kulturali

Bini tal-kapaċità fl-infrastruttura kulturali u għal organizzazzjonijiet kulturali b'impenn li jappoġġjaw organizzazzjonijiet kulturali emergenti bħala komponent vitali ta' tiġdid kulturali u kreattiv dejjem għaddej. Dan ifisser ukoll li l-iżvilupp tal-prattika

ta' governanza tajba fl-għażla tal-avvenimenti, fl-utilizzazzjoni tar-riżorsi disponibbli, fil-metodi tal-involviment tal-komunità u fid-dokumentazzjoni u l-analiżi tal-eżiti.

Tissahħaħ is-shubija u d-diversifikazzjoni tal-investment

Tissahħaħ is-shubija u d-diversifikazzjoni tal-investment madwar Malta u Għawdex. Shubijiet eżistenti jirrikjedju konsolidazzjoni, tishiħ u innovazzjoni. L-imsieħba fi hdan u bejn ir-reġjuni għandhom bżonn jirrinkwadraw l-approċċ tagħhom lejn l-investment fil-kultura, waqt li jqegħduh wkoll fil-qalba tal-edukazzjoni, l-ippjanar, is-saħħa u l-benesseri. Dan se jirrikjedju sinerġija bejn il-partijiet

ikkonċernati varji strateġiċi biex jiżviluppaw pjan kulturali komuni. Il-formazzjoni ta' Kumitat Kulturali Reġjonali, bil-parteeċipazzjoni tal-Kunsilli Lokali, l-NGOs u l-prattikanti kreattivi, se jiffaċilitaw teħid tad-deċiżjonijiet aktar parteċipatorju. Mill-banda l-oħra, l-Uffiċjali Kulturali Reġjonali jappoġġjaw it-twettiq tal-istrateġija kulturali reġjonali.

Id-dimensjoni Ewropea u lil hinn

Il-Gżejjer Maltin huma ċentru b'rabtiet storiċi b'saħħithom ma' hafna pajjiżi imma għandhom isiru sforzi biex jinnewtralizzaw it-tendenza li qed tikber lejn l-insularità. Ir-reġjun jista' jkun

konness b'mod aħjar mal-bqija tad-dinja u jista' jibbenefika minn skambju kulturali u shubija ma' msieħba internazzjonali.

Evalwazzjoni u evidenza

L-eżiti tal-istrateġija kulturali għandhom jitkejlu biex jgħinu lill-imsieħba biex jidentifikaw modi biex itejbju t-twassil tal-viżjoni u jassiguraw li din flimkien mat-temi tal-istrateġija thalli impatt fit-tul taż-żmien. Dan jista' jgħin lil min iwettaq l-istrateġija biex jikseb

fehim aħjar tal-assi ta' kull lokalità fi hdan ir-reġjun, jikseb data reġjonali ta' valur fuq postijiet li ma jintużawx biżżejjed, u jifhem kif jista' jinvolvi b'mod aħjar lill-artisti residenti u lill-NGOs bbażati fiż-żona.

4. Il-Profil Kulturali tar-Regjun Għawdex

4.1. Il-Profil

Ir-riċerka tissuggerixxi li l-prijorità ewlenija għar-Regjun Għawdex hija li tittejjeb il-konnettività. B'7% tal-popolazzjoni tal-Gżejjer Maltin jgħixu u jaħdmu f'Għawdex, u hafna aktar jaqsmu bejn iż-żewġ gżejjer bħala parti mill-ġurnata tax-xogħol tagħhom, din il-prijorità hija waħda sinifikanti u għandha impatt fuq l-ekonomija Maltija, inkluż fis-setturi relatati mal-kultura tal-wirt storiku u t-turiżmu. L-effetti serji esperjenzati matul il-kriżi kkawżata mill-pandemija tal-COVID-19 aggravat is-sitwazzjoni.

Kif parteċipanti varji kkumentaw fir-riċerka li saret qabel it-tfassil ta' din l-istrateġija, il-kunċett ta' konnettività jmur lil hinn mill-aspett sempliċiment fiżiku tal-konnessjoni bejn Malta u Għawdex (Esprimi, 2019). Ma' dan, hemm implikazzjonijiet psikoloġiċi. Għawdex għandu mhux biss narrattivi storiċi li huma simili ma' dawk Maltin, imma wkoll narrattivi storiċi uniċi, u sawwar l-identità politika u soċjali tiegħu, identità li għandha l-għerug tagħha f'avvenimenti kruċjali. Meta jitqies l-irwol li Għawdex kellu fit-tegħlib ta' hafna attacki kolonjali bħal dawk mill-Gharab, l-Ottomani u notevolment il-Franċiżi, huwa rakkomandat li r-Regjun Għawdex jikkapitalizza mill-interludju Franċiż fl-istorja lokali, il-memorji diskordanti u l-wirt storiku tal-kunflitt ta' dan l-interludju. Dan jista' jsir permezz ta' shubija fir-Rotta Napoleonika, rotta kulturali ta' eċċellenza rikonoxxuta mill-Kunsill tal-Ewropa, li bħalissa mhix rappreżentata fil-Gżejjer Maltin minkejja l-appell turistiku li kellha f'lokalitajiet Mediterranji, inkluż fil-gżejjer.

L-Għawdxin ma jridux ikunu sempliċiment anness għal Malta. Iridu jstabbilixxu l-kredenzjali kulturali, soċjali u politiċi tagħhom. Ir-rappreżentattivi tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili li pparteċipaw fil-proċess konsultattiv innotaw kif il-85 organizzazzjoni volontarja, 36 minnhom

organizzazzjonijiet kulturali, jipprezentaw każ importanti ta' għaliex din l-għaqda ta' mutwalità u skambju simbjotiku hija neċessarja biex iż-żewġ gżejjer ikabbru żvilupp kulturali u jimaturaw flimkien. Għal darba oħra, l-isfidi pprezentati mill-kriżi tal-COVID-19 urew kif deċentralizzazzjoni permezz ta' proċess ta' awtonomizzazzjoni f'livell reġjonali, li hu aktar ibbażat fuq is-soċjetà ċivili, jista' jappoġġja t-tkabbir mill-ġdid tas-settur kulturali u kreattiv f'Għawdex. Dan jillibera riżorsi ta' għarfien u poplu li jaf it-territorju tiegħu kif ukoll li jiffaċilita l-konnettività permezz ta' flessibilità u innovazzjoni.

Il-parteeċipanti fir-riċerka li qasmu l-esperjenza tagħhom matul dawn l-aħħar snin ma' persuni differenti li jaħdmu fi hdan jew mar-Regjun Għawdex indikaw li hemm żewġ livelli li għandhom bżonn jiġu indirizzati f'din l-istrateġija:

Il-livell nazzjonali huwa rifless fis-sejthiet li t-teatri tar-Rabat Għawdex, l-Aurora u l-Astra, jiġu rikonoxxuti bħala teatri nazzjonali fuq l-istess livell tat-Teatru Manoel f'Malta. Il-fatt li f'Għawdex hemm 12-il teatru / spazji tat-teatru registrati (Cremona, 2017) jissuggerixxi li jista' jintlaħaq il-kunċett ta' holqien ta' ċentru teatrali reġjonali fuq bażi inklussiva fit-tul taż-żmien. Il-parteeċipazzjoni kulturali f'teatri u spettakli mużikali f'Għawdex

għandha medja oghla mil-livell nazzjonali, madankollu xorta hija baxxa. Dan jipprovdi skop għal direzzjoni strateġika għall-involviment tal-udjenza (Kunsill Malti għall-Arti, 2017). Huwa rakkomandat bi sħiħ li jingħata status reġjonali lil NGOs kulturali u postijiet li jistgħu jipprovdu kompetenza kulturali reġjonali bħala parti mit-twertiq ta' din l-istrateġija.

Il-livell internazzjonali, fejn Għawdex jista' jiġi rikonoxxut fuq livell globali bħala wieħed li hu kulturalment u soċjalment differenti minn Malta, abbażi tal-festivals tiegħu bħall-Karnival tan-Nadur (u l-karnivali oħra li jittellgħu f'postijiet oħra), l-ikel tiegħu (il-ftira Għawdxija), iċ-Ċittadella (li flimkien mal-Imdina, hija parti mil-lista ta' konvenzjoni tal-patrimonju dinji tal-UNESCO) u fuq quddiem li jiġi propost għal inserzjoni fil-proċess li jingħata t-titlu tal-UNESCO ta' sit ta' patrimonju dinji, fost elementi oħra.

Madankollu, teżisti kontradizzjoni li hija riflessa fil-ħsieb Għawdexi: kif Għawdex jista' jkun internazzjonali mingħajr ma jkun nazzjonali? Kif jista' minn anness jikber u jsir nazzjon globali? In-numru sinifikanti ta' riżorsi ta' wirt storiku – 499 binja skedata u 283 element fl-inventarju tal-wirt storiku – huwa prova tal-ġid u d-diversità ta' wirt storiku tangibbli li jsaħħaħ l-espressjoni ta' wirt storiku intangibbli.

Ir-rati ta' parteċipazzjoni kulturali għal spetakli live (23.7% għaž-żfin, 34.3% għat-teatru, 37.9% għall-kuncerti), u għal żjarat ta' siti (41.3% f'mużewijiet u 46.7% f'siti storiċi) huma relattivament kajmana (Kunsill Malti għall-Arti, 2017). Dan anke meta jitqabblu mar-rati nazzjonali, u għalhekk jissuġġerixxu li l-istrateġija għandhom jikkapitalizzaw fuq udjenzi li jipparteċipaw f'oqsma differenti, u ta' approċċ imħallat għall-arti. Dan jista' jsir permezz ta' diversifikazzjoni tal-forom tal-arti, u tahlit ta' xogħlijiet kontemporanji ma' sfondi ta' wirt storiku, li jistgħu jinkoraġġixxu oqsma differenti tal-udjenza biex jesploraw forom oħra ta' attivitajiet kulturali.

Il-Festa ta' San Ġorġ. Soċjetà Filarmonika La Stella, Ir-Rabat Għawdex, 2019. Ritratt mill-arkivji tas-Soċjetà Filarmonika La Stella

4.2. Sommarju ta' sejbiet ewlenin u osservazzjonijiet fuq Għawdex

<p>Għawdex</p> <p>Reġjun gżira distint bi tradizzjonijiet b'saħħithom u kwalitajiet kulturali li jispikkaw</p>	<p>Li jinsab bilanċ bejn it-tkabbir ekonomiku u l-kwalità tal-hajja b'enfasi fuq patrimonju ambjentali u intanġibbli</p> <p>Konnettività li ma tissagrifikax l-unicità</p> <p>Governanza: Għawdex vs Malta</p> <p>Kwistjonijiet ta' mobbiltà u aċċess</p>	<p>Kontribuzzjoni għal strateġija li tipprijoritizza l-bilanċ u s-sostenibbiltà li toriġina mil-livell komunitarju u li titla' 'l fuq biex tinvolvi ruħha mas-setturi pubbliċi u privati (billi tpoġġi fuq l-istess mejda lill-Gvern speċjalment il-Ministeru ta' Għawdex, il-Kunsilli Lokali u n-negozji)</p>
	<p>Identità reġjonali li relattivament tintgħaraf li tappoġġja preżenza qawwija tal-komunità</p> <p>Ċentralizzazzjoni fir-Rabat Għawdex – li hija tajba għall-kapaċità imma li tfisser ukoll li s-settur tonqosu l-konnettività madwar il-gżira</p>	<p>L-isfidi u l-opportunitajiet ewlenin jiċċentraw fuq pjanijiet immedjati futuri għal tiġib tat-trasport u tal-konnettività kummerċjali (inkluż it-turiżmu) ma' Malta u li jagħmel użu aħjar mill-ECOC 2030 bħal opportunità ta' żvilupp strateġiku għat-tul taż-żmien</p>

4.3. L-atturi prinċipali u l-partijiet ikkonċernati

Għawdex jinsab f'pożizzjoni eċċellenti biex jorganizza għalih innifsu u jasal għal riżultati skont din l-istrateġija permezz tal-appoġġ tal-gvern nazzjonali u l-Kunsill Malti għall-Arti.

L-imsieħba lokali ewlenin jinkludu:

- Il-Ministeru għal Għawdex
- Il-Kunsill Reġjonali Għawdex
- Il-Kamra tal-Kummerċ Għawdxija
- Il-Kunsilli Lokali
- It-teatri u d-djar għall-opri
- L-operaturi tat-turiżmu
- L-organizzazzjonijiet tal-wirt storiku
- In-negozji kreattivi
- L-Assoċjazzjoni Għawdxija tat-Turiżmu
- NGOs

5. It-Temi u l-Prijoritajiet Speċifiċi għar-Reġjun

Flimkien mat-temi trasversali għal Malta kollha, Għawdex għandu sett ta' temi ta' żvilupp strateġiċi speċifiċi li għandhom irwol progressiv u sostenibbli għall-futur tar-reġjun. Dawn huma:

Tema A: Titjib tal-konnettività u d-djalogu kulturali

Prijoritajiet għal Tema A:

Accessibilità

Riżorsi eżistenti u dawk li qed jiżviluppaw għandhom jiġu direzzjonati biex jippermettu livelli oġhla ta' accessibilità għall-attività u l-espressjoni kulturali. Il-livelli ta' parteċipazzjoni matul dawn l-aħħar snin (irrekordjati) fir-reġjun huma diġà l-oġhla fost dawk ta' Malta u Għawdex. Madankollu, wiehed ma jistax jistrieħ fuq tendenzi passati jew attwali. Hemm hteġġa li l-access jinghata spinta u li tiġi ffaċilitata sistema kulturali għal Għawdex aktar miftuħa u li tinvolvi aktar nies. Dan jinkludi attenzjoni

partikolari fuq titjib ta' hilet sabiex jippermetti lill-organizzazzjonijiet lokali u prattikanti biex jilhq, jinvolvu u jspiraw lill-udjenzi tagħhom.

Brilli. L-Għarb, 2019. Ritratt ta' George Abdilla

Demokratizzazzjoni

Livell oġhla ta' accessibilità jista' jwassel għal access aktar ekwu għal għodod u riżorsi li jistgħu jkunu kulturali, soċjali u ekonomiċi fl-importazzjoni. Għawdex qed jimxi lejn viżjoni ta' gżira-reġjun awtonoma fi hdan realtà akbar ta' gżira-nazzjon, li tagħti sinerġija lill-kuntesti lokali b'dimensjonijiet

internazzjonali. Fluss aktar sostanzjali ta' beni, servizzi u nies f'Għawdex u madwar, ma' Malta fi hdan il-kuntest internazzjonali, jista' jikkontribwixxi għal sens aktar b'saħħtu ta' responsabbiltà u sistema kulturali aktar miftuħa u demokratizzata.

Tema B: Kultura għall-internazzjonalizzazzjoni

Prijoritajiet għal Tema B:

Espressjoni ta' interess fl-offerta għall-Kapitali Ewropea tal-Kultura (ECOC) 2031

Din tista' tkun katalista u motivatur għal żvilupp immexxi mill-kultura u bidla radikali għall-profil, il-kunfidenza u l-kapaċità tas-sistema kulturali mhux biss għar-reġjun imma għal Malta kollha. Għawdex għandu jibbaża l-istrateġija internazzjonali tiegħu fuq dan il-proċess tal-ECOC biex jimmassimizza l-appell

globali tiegħu permezz ta' tressiq ta' narrattivi lokali ma' stejjer internazzjonali u tendenzi fis-suq tat-turiżmu kulturali u l-esperjenza tal-wirt storiku. Dan l-impenn jirrikjedi lill-partijiet ikkonċernati kollha f'Għawdex li jidentifikaw struttura organizzattiva effiċjenti u effettiva biex tmexxi dan il-proċess.

Il-gastronomija bħala punt uniku ta' riferiment għall-internazzjonalizzazzjoni

Biex jiġi ċelebrat il-patrimonju Għawdexi distintiv fil-kċina, il-biedja, l-ikel tal-baħar u r-ritwali marbuta

mal-gastronomija. Dan jista' jinkludi li ssir offerta għat-titlu Reġjun Ewropew tal-Gastronomija.

Skema ta' residenza għal artisti minn dawk lokali sa dawk globali

Biex jiġi ffaċilitat id-djalogu interkulturali u l-pożizzjoni ta' Għawdex bħala centru għall-espressjoni kreattiva u l-iżvilupp artistiku, Għawdex jista' jsir ambjent vitali ta' trawwim bħala post kreattiv u ta' ispirazzjoni għall-komunità internazzjonali artistika. Dan jista' jkun it-tielet

binarju f'approċ bi tliet binarji li jistabbilixxi appell internazzjonali b'saħħtu għal Għawdex u li jistabbilixxi suq attraenti għat-tul taż-żmien għall-artisti, il-kreattivi, l-operaturi kulturali u r-riċerkaturi biex jippermettilhom jinteraġixxu ma' Għawdex u l-poplu tiegħu.

Appoġġ għal avvenimenti ta' profil għoli professjonali inkluż festivals annwali u biennali

Minkejja d-daqs tiegħu, Għawdex huwa d-dar ta' diversi artisti internazzjonali. Artisti internazzjonali u professjonisti kulturali li jghixu Għawdex huma partijiet ikkonċernati importanti fl-iżvilupp ta' strateġija ta' kooperazzjoni internazzjonali għal Għawdex. Biex il-profil kulturali ta' Għawdex jitla' għal livell internazzjonali, avvenimenti ta' arti ta' profil għoli, inkluż festivals annwali u biennali, speċjalment fl-oqsma tal-arti viżiva, il-film u l-letteratura għandhom jinghataw l-appoġġ professjonali li jeħtieġu biex jilhq n-narrattiva kontemporanja meħtieġa għal offerti internazzjonali

bħall-Kapitali Ewropea tal-Kultura. Programmi bħal dawn għandhom jibnu wkoll fuq il-potenzjal ta' NGOs kulturali biex jaħdmu f'kollaborazzjoni ma' msieħba nazzjonali u internazzjonali, waqt li jipprijoritizzaw kooperazzjoni internazzjonali u eċċellenza artistika.

Tema Ċ: Innovazzjoni fit-turiżmu kulturali u l-“offerta kulturali” generali

Prijoritajiet għal Tema Ċ

Premjazzjoni tat-titlu ta' spazju kulturali reġjonali

Premjazzjoni ta' titlu bħal dan lil teatri reġjonali, mużewijiet, galleriji u spazji mmexxija min-NGOs li jindirizzaw l-aġenda reġjonali u l-aspetti tal-istrateġija kulturali reġjonali. Din tista' tiftaħ il-bibien għal fondi ġodda biex tinbena kapaċità li tippermetti

portafoll ta' organizzazzjonijiet kulturali ewlenin li jixprunaw żvilupp settorjali madwar Għawdex, u li jressqu produzzjonijiet kulturali kontemporanji mal-wirt kulturali.

Żvilupp ta' tliet rotot kulturali ewlenin

Ir-rotot, kif rikonoxxuti mill-Kunsill tal-Ewropa u l-UNESCO, jistgħu jkunu pplanati b'mod li jenfasizzaw, fost oħrajn, il-patrimonju tangibbli reliġjuż / spiritwali, il-gastronomija u t-tbaħħir. L-integrazzjoni ta' dawn l-elementi fi żvilupp strateġiku ta' rotta b'dimensjonijiet spiritwali u ritwali tista' tinkoraġġixxi l-kulturi, it-turiżmu u l-awtoritajiet tal-ippjanar spazjali biex jikkunsidraw li jstabbilixxu inizzjattivi bħal dawn f'networks diġà eżistenti, bħal Rotot Kulturali ta' Eċċellenza rikonoxxuti mill-Kunsill tal-Ewropa. Referenza partikolari ta' rotot storiċi u reliġjużi hija r-Rotta tal-Feniċi (La Rotta dei Fenici) li hija diġà rappreżentata u promossa f'Malta permezz tal-NGO Inizjamed f'kollaborazzjoni ma' Heritage Malta. Rotot oħra li jistgħu jiġu mwaqqfa jistgħu jiffokaw fuq:

Żvilupp tal-għarfien u eċċellenza

Investiment fil-fora internazzjonali eżistenti u gruppi ta' azzjoni li jindirizzaw innovazzjoni tal-wirt storiku permezz ta' riċerka, eċċellenza akkademika, ġestjoni tal-proġetti u kollaborazzjoni ma' organizzazzjonijiet lokali u internazzjonali. Il-fattur ewleni ta' dan kollu

→ **Il-Gastronomija** – biex tqiegħed lil Għawdex bħala ċentru ta' gastronomija sostenibbli – mill-għalqa sal-platt, li tinvolvi l-aspetti kollha ta' żvilupp gastronomiku u tgħaqqad aspetti storiċi ma' innovazzjoni kontemporanja.

→ **It-Tbaħħir (dghajjes)** – permezz ta' pereżempju promozzjoni akbar u mtejbja tal-użu tal-ivvjaġġar bil-baħar bħala parti mill-esperjenza kulturali ta' Għawdex. Ir-rotot jistgħu jkunu funzjonali u fl-istess ħin parti mill-esperjenza kulturali u soċjali jekk is-servizzi ta' trasport jinkorporaw ukoll l-elementi tat-tradizzjoni, il-folklor u r-rakkuntar tal-istejjer.

għandu jkun l-appoġġ tar-riċerka u l-azzjoni minn professjonisti lokali li jgħollu l-profil internazzjonali ta' Għawdex bl-interpretazzjoni tal-wirt storiku, l-esperjenza u l-innovazzjoni fi strutturi mmexxija mill-UE, il-Kunsill tal-Ewropa u l-UNESCO.

Tema D: Titjib tal-governanza kulturali reġjonali

Prijoritajiet għal Tema D:

Twaqqif ta' Kumitat Kulturali Reġjonali

It-twaqqif ta' Kumitat Kulturali Reġjonali għandu jiffaċilita governanza partiiċipatorja u jiżgura rappreżentazzjoni fuq livelli varji.

Kożvilupp ta' ġbir ta' data affidabbli u aċċessibbli u t-tixrid tagħha (eżempju riżorsi online)

Biex tiċċirkola informazzjoni b'mod effiċjenti u tippermetti għarfien u użu ta' bażi ta' data b'għarfien espert għall-benefiċċju tal-komunità kulturali f'Għawdex u biex tappoġġja rabtiet internazzjonali.

Żieda tal-ammont ta' kollaborazzjonijiet bejn Kunsilli Lokali u NGOs kulturali lokali

Għandhom jiżdiedu wkoll l-opportunitajiet għal koperazzjoni interreġjonali – hawnhekk, l-irwol tar-reġjun għandu jkun li jiffaċilita networking bejn NGOs lokali u msieħba internazzjonali.

Tema E: Aktar involviment ta' ċittadini fil-kultura u l-arti

Prijoritajiet ta' Tema E:

Diversità ta' espressjonijiet kulturali

Assigurazzjoni li avvenimenti kulturali organizzati mill-Kunsilli Lokali jipprezentaw diversità ta' espressjonijiet kulturali. Fejn possibbli, għandha titwaqqaf sistema ta' kurazzjoni parteċipattiva biex

tilhaq komunitajiet ġodda u tinholoq konnessjoni fuq livell internazzjonali. L-approċċ interkulturali u interġenerazzjonali huma essenzjali għal vitalità kontinwa u r-relevanza ta' Għawdex.

Żamma ta' talent / appoġġ

Għawdex jiffaċċa l-problema ta' zghażaġh li jhallu l-gżira u jiġu lura biss għal tmiem il-ġimgħa. Din l-istrateġija għandha tikkunsidra li tappoġġja liż-zghażaġh u lill-artisti zghażaġh fi tmiem il-ġimgħa, bħal pereżempju, billi jiġu pprovvuti spazji fl-iskejjel jew is-swali tal-Kunsilli Lokali għal parteċipazzjoni u produzzjoni kulturali. Hafna mill-Kunsilli Lokali għandhom sala u inkarigati waħedhom jew ma' xi

haddiehor minn librerija, waqt li 91% tal-Kunsill Lokali inkarigati waħedhom jew ma' xi haddiehor minn spazji ta' rikreazzjoni. Din ir-riżorsa għandha tinfetaħ u tiġi użata b'mod aktar effettiv. Fil-prattika, azzjoni bħal din tista' tgħin artisti zghażaġh, mużiċisti tal-każini tal-baned, koki, riċerkaturi, nies tal-karnival u l-festi biex ikomplu jipprattikaw is-sengħa tagħhom f'Għawdex kif ukoll f'Malta.

Appoġġ għall-ġestjoni tal-wirt storiku kulturali

58% tal-Kunsilli Lokali jiġġestjonaw jew jikkoġestjonaw siti ta' wirt storiku kulturali. Ir-reġjun jista' jgħin jikkordina u jappoġġja sħubijiet ma' NGOs fit-tmexxija ta' dawn l-ispazji. Dawn l-ispazji jistgħu wkoll jidhlu fil-lista ta' assi kulturali li l-artisti jistgħu jużaw biex jistabbilixxu relazzjoni aktar b'saħħitha bejn il-wirt storiku kulturali u l-arti.

Infjorata għall-okkażjoni tal-Madonna tal-Viżitazzjoni. L-Għarb, 2019. Ritratt ta' Daniel Cilia, grazzi lill-Kunsill Lokali L-Għarb b'kollaborazzjoni mal-Assoċjazzjoni Maltija EspressjonArti

Aurora Youth Choir. Teatru tal-Opra Aurora, 2022. Ritratt ta' Anthony Grech

Medinea Sessjoni Għawdex (Residenza Mużikali Interkulturali). L-Għarb, 2022. Ritratt ta' Inigo Taylor grazzi lil ARC Research & Consultancy

Il Trovatore. Teatru Astra, 2019. Ritratt ta' Joe Attard, grazzi lis-Sočjetà Filarmonika La Stella/Teatru Astra

Għaqda Kumittiva Għawdex - haġarna, proġett ta' Victor Agius. Ix-Xagħra, 2019. Ritratt ta' Samuel Masini

6. L-Azzjonijiet ta' Prijorità għal Żvilupp immexxi mill-Kultura fir-Regjun Ghawdex

Tema (flimkien mat-temi trasversali għall-Gżejjer Maltin)	Qasam ta' prijorità	Azzjonijiet indikattivi	Terminu qasir (<sena) Terminu medju (2-4 snin) Terminu twil (5 snin +)
Tema A. Konnettività	Fluss ta' beni, servizzi u nies	Twaqqif ta' struttura ċara ta' vetrina għat-talent Ghawdexi u direttorju tal-hiliet	Terminu qasir sa medju
		Appoġġ lill-iżvilupp ta' network u/jew cluster għal spazji ta' arti viżiva mmexxija indipendentament	Terminu medju
Tema B. Internazzjonalizzazzjoni	Offerti ta' kalibru internazzjonali	Ghawdex isir kandidat u jipprepara offerta għall-Kapitali Ewropea tal-Kultura	Terminu medju sa twil
		Preparazzjoni ta' offerta għat-titlu tar-Regjun Ewropew tal-Gastronomija	Terminu medju
	Programm internazzjonali ta' residenza għal artisti	Twaqqif ta' shubijiet strateġiċi biex jippromwovu lill Ghawdex bħal spazju kreattiv għal residenzi artistici f'kollaborazzjoni ma' NGOs kulturali, artisti u istituzzjonijiet nazjonali,	Terminu twil
	Appoġġ għal avvenimenti artistici ta' profil għoli, inkluż festivals annwali u biennali	Twaqqif ta' avvenimenti kulturali internazzjonali u/jew biennali li johlqu punt ta' riferiment uniku għar-Regjun Ghawdex, li jibnu pont bejn l-ispeċifità jiet tar-regjun, l-eċċellenza artistika mehtieġa għar-relevanza internazzjonali u l-involvement tal-komunità – turizmu kulturali speċjalizzat jista' jipprovdi tixrid pożittiv fuq l-iżvilupp, id-diversifikazzjoni u l-impatt ekonomiku ta' viżitaturi ta' livell għoli flimkien ma' partijiet ikkonċernati relevanti	Terminu qasir sa medju
Tema Ċ. Innovazzjoni fl-offerta kulturali	Rotot kulturali li jiksbu li jistgħu mill-wirt storiku kulturali	Żvilupp ta' tliet rotot kulturali ewlenin rikonoxxuti mill-Kunsill tal-Ewropa li jindirizzaw wirt storiku tanġibbli reliġjuż / spiritwali, gastronomiku u ta' tbaħħir	Terminu medju
Tema D. Governanza kulturali	Governanza permezz ta' koordinazzjoni	Twaqqif ta' pjattaforma koordinattiva ta' Kunsilli Lokali, NGOs u prattikanti kulturali fir-regjun, f'kollaborazzjoni ma' regjuni oħra – dan il-mekkaniżmu se jipprovdi lill-Kunsilli Lokali bl-appoġġ neċessarju li jiżgura li l-avvenimenti, il-programmi u l-inizjattivi jirriflettu l-prijoritajiet ta' din l-istrateġija	Terminu medju
Tema E. Involvement kulturali	Involvement ma' assi kulturali lokali	Inċentiv lill-prattikanti kreattivi zghażaġh biex joperaw f'Ghawdex u miegħu	Terminu qasir
		Faċiltar tal-provvista ta' assi kulturali lokali ġestjonati, koġestjonati mill-Kunsilli Lokali lill-artisti lokali, artisti li jzuru Ghawdex u NGOs kulturali	Terminu medju
		Żvilupp ta' strateġija ta' żvilupp tal-udjenza li għandha twettaq avvenimenti organizzati mill-Kunsilli Lokali, b'attenzjoni speċifika fuq iż-zghażaġh u gruppi minoritarji	Terminu twil

7. Konkluzjoni

Din l-istrateġija thares lejn il-prijoritajiet li ġejjin, skont it-temi u l-azzjonijiet indirizzati hawn fuq, biex tibni kapaċità kulturali, toħloq innovazzjoni, u ssarraf bi sħiħ il-potenzjal ta' Ghawdex u l-poplu Ghawdexi, partikolarment permezz ta':

- L-indirizzar tad-diverġenza bejn il-perċezzjoni ta' Ghawdex bħala regjun f'kuntrast ma' regjuni oħra (gżira, insulari) u Ghawdex bħala gżira insulari annessa ma' Malta.
- Li jinsab bilanċ bejn it-tkabbir ekonomiku u l-kwalità tal-ħajja b'attenzjoni partikolari fuq l-ambjent u l-wirt storiku intanġibbli u l-konnettività versu d-distintività.
- Il-governanza: Tippermetti governanza kulturali b'saħħitha li hija lokali, reġjonali, nazjonali u internazzjonali. Din l-identità reġjonali partikolari għandha wkoll tiġi żviluppata b'mod li tappoġġja preżenza b'saħħitha tal-komunità.
- Il-mobbiltà u l-aċċess: Kontribuzzjoni lejn strateġija li tipprijoritizza bilanċ u sostenibbiltà li toriġina mil-livell komunitarju u timraħ biex tinvolvi ruħha mas-setturi pubbliċi u privati (i.e. il-Gvern, il-Ministeru għal Ghawdex, l-awtoritajiet lokali u n-negozji).
- Assessjar tal-grad ta' (de)centralizzazzjoni fir-Rabat Ghawdex u madwaru: l-akbar sfidi u opportunitajiet iduru ma' pjanijiet futuri immedjati biex jitjiebu t-trasport u l-konnettività kummerċjali (inkluż it-turizmu) ma' Malta u li jsir użu aħjar milli Malta tidher li għamlet sa issa mill-ECOC 2031.

B'mod ġenerali, din l-istrateġija ssejjaħ għal direzzjoni sostenibbli għal żvilupp kulturali f'Ghawdex ibbażat fuq l-inklużjoni, il-partecipazzjoni u t-trawwim ta' viżjoni komuni.

8. Appendiċi

Rikonoxximenti

Din l-istrateġija kienet imfassla bil-kontribuzzjonijiet ta':

Karsten Xuereb	Awtur Ewlieni tal-Istrateġija Reġjonali Għawdex u Riċerkatur
Morgan Parnis	Kap tal-Proġett, Mdina International Ltd
Toni Attard	Kap tat-Tim tal-Istrateġija u Msieheb tal-Proġett, Culture Venture

Kunsill Malti għall-Arti

Albert Marshall	Ċermen Eżekuttiv
Mary Ann Cauchi	Direttur Fondi u Strateġija
Eric Fenech Sevasta	Direttur Affarijiet Korporattivi
Etienne Bonello	Eks Direttur Affarijiet Korporattivi

Grupp ta' Hidma Strateġija Kulturali Reġjun Għawdex:

John Xuereb	Direttur, Direttorat tal-Kultura
Anthony Grech	Segretarju Eżekuttiv, Kunsill Lokali, il-Munxar
Saviour Grech	President, Assoċjazzjoni NGOs

Kunsill Reġjonali u Kunsilli Lokali fi hdan ir-Reġjun Għawdex

Samuel Azzopardi	President
Noel Formosa	Viċi President
Karl Vella	Deputat Segretarju Eżekuttiv
George Refalo	Eks Segretarju Eżekuttiv
Francesco Grech	Uffiċjal Kulturali Reġjonali

Esprimi

Stephanie Buhagiar	Eżekuttiv tar-Riċerka fis-Suq
---------------------------	-------------------------------

Tom Fleming	Konsulent Kulturali Internazzjonali
Valerie Visanich	Kap tar-Riċerka
Caldon Mercieca	Riċerkatur
Sandro Debono	Riċerkatur
Daniel Azzopardi	Riċerkatur
Anna Formosa	Mexxejja tal-Workshop

Adrian Debattista	Kap tal-Istrateġija
Christopher Spiteri	Eżekuttiv għall-Proġetti tal-UE
Simone Inguanez	Eżekuttiv għad-Diversità u l-Komunitajiet
Elyse Tonna	Koordinatur Kulturali Reġjonali

Charles Hili	Kunsillier, Kunsill Lokali, ir-Rabat Għawdex
George Refalo	Eks Segretarju Eżekuttiv, Kunsill Reġjonali Għawdex

Ir-rappreżentanti mill-Kunsilli Lokali fir-Reġjun Għawdex jinkludu sindki, segretarji eżekuttivi u kunsilliera responsabbli mill-kultura minn: il-Fontana, Għajnsielem, l-Għarb, l-Għasri, Ta' Kerċem, il-Munxar, in-Nadur, il-Qala, ir-Rabat Għawdex, San Lawrenz, Ta' Sanna, ix-Xagħra, ix-Xewkija u ż-Żebbuġ.

Diviżjoni tal-Gvern Lokali

Natalino Attard	Direttur Ġenerali
Christopher Galea	Direttur, Monitoraġġ u Appoġġ
Marisa Pisani	Direttur, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika
Simon Agius	Assistent Direttur, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika
Robert Tabone	Kap tal-UE u Affarijiet Internazzjonali

Dorianne Diacono	Maniġer Superjuri, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika
-------------------------	---

Assoċjazzjoni Kunsilli Lokali

Mario Fava	President
Lianne Mifsud	Segretarju Eżekuttiv

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika

Etienne Caruana	Direttur Ġenerali
Josianne Galea	Kap tal-Unità Kundizzjonijiet tal-Għajxien u Statistiċi Kulturali

Konsulenti

L-individwi involuti fil-fażi ta' konsultazzjoni fit-tiswir ta' din l-istrateġija jinkludu (imma mhux limitati għal):

L-Onorevoli Ministru għal Għawdex Clint Camilleri, Bryanna Saliba, Colin Attard, Franco Ciangura, Giovanni Zammit, Ivan Attard, Ivan Cauchi, John Camilleri, John Xuereb, Josef Schembri, Joseph Buttigieg, Joseph Mizzi, Miriam Attard, Noel Buttigieg, Paul Muscat, Ryan Debrincat, Saviour Grech, Teddy Saliba, Tonya Lehtinen

Is-Sindki tal-lokalitajiet fir-Reġjun Għawdex:

Dr Christian Joseph Zammit, Damien Christ Spiteri, Daniel Attard, David Apap Agius, Edward Said, Hubert Saliba, Josef Schembri, Kevin Cauchi, Dr Marlene Saliba, Mario Azzopardi, Noel Formosa, Paul Buttigieg, Philip Vella, Saviour Borg

Kif ukoll:

Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi, Organizzazzjonijiet Volontarji Artistiċi u Kulturali u partijiet ikkonċernati oħra.

Referenzi

Awtorità tal-Ippjanar. (2022). The Malta Scheduled Property Register. Disponibbli: <https://www.pa.org.mt/en/scheduled> [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Esprimi. (2019). Local Councils 2018 Events Survey. Rapport intern. Mhux ippubblikat.

Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE). (2013). Diskors mil-President Antonio Barroso "A New Narrative for Europe". Disponibbli: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/new-narrative-europe-eesc-resolution-conference-future-europe> [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Kunsill Malti għall-Arti. (2017). Cultural Participation Survey 2016. Disponibbli: <https://www.artscouncilmalta.org/files/uploads/misc/Cultural%20Participation%20%20Survey%202016%20online.pdf> [Aċċessat fl-1 ta' April 2022]

Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali. (2022). Politika Kulturali Nazzjonali 2021. Valletta, Malta: Gvern ta' Malta. Disponibbli: <https://culture.gov.mt/en/culture-directorate> [Aċċessat fl-1 ta' Ġunju 2022].

Sovrintendenza tal-Patrimonju Kulturali. (2022). National Inventory. Disponibbli: <https://culture.gov.mt/en/culturalheritage/Pages/National%20Inventory.aspx>. [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2020). Statistics on Libraries 2019. NewsRelease 115/2020 Disponibbli: https://nso.gov.mt/en/News_Releases/Documents/2020/07/News2020_115.pdf [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2019). EU-SILC2018: Salient Indicators. Living Conditions and Culture Statistics. 128/2019. 15. Disponibbli: https://nso.gov.mt/en/News_Releases/View_by_Unit/Unit_C1/Living_Conditions_and_Culture_Statistics/Documents/2019/News2019_128.pdf [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2020). StatDB. Disponibbli: <https://statdb.nso.gov.mt>. [Aċċessat fl-1 ta' Lulju 2022].

Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Organizzazzjonijiet Volontarji. (2019). Voluntary Organisations List. Disponibbli: <https://inclusion.gov.mt/ocvo/ocvo-voluntary-organisations-list> [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

UNESCO. (2005). The Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, Diversity of Cultural Expressions. Disponibbli: <https://en.unesco.org/creativity/convention>. [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].